

69. Ὁ Θεός δέ θέλει νά εἶμαστε αδρανεῖς, και γι' αὐτό δεν κάνει τό πάν Αὐτός· οὔτε αλαζόνες θέλει νά εἶμαστε, γι' αὐτό δεν ἄφησε τό πάν σ' εμάς. Ἀλλά, ἀφοῦ ἀφαίρεσε τό βλαβερό και ἀπό τά δύο, μάς ἄφησε τό ωφέλιμο. Ὁρθά λοιπόν ὁ Ψαλμωδός διδάσκει διτι «αν δεν οικοδομήσει τό σπίτι ὁ Κύριος, μάταια αγραυπνοῦν οἱ φύλακες και εργάτες»⁵⁴. Εἶναι ἀδύνατο νά περπατήσῃ κανεῖς πάνω στά φίδια ἀσπίδα και βασιλίσκο και νά καταπατήσῃ τό λιοντάρι και τόν δράκοντα⁵⁵, αν πρωτύτερα δέν καθαρίσει τον εαυτό του, δσο εἶναι δυνατό στον ἄνθρωπο, ὡστε νά ενισχυθεῖ ἀπό τόν Κύριο πού εἶπε στους Αποστόλους: «Σάς ἰδῶσα ἐξουσία νά πατάτε πάνω σε φίδια και σκορπιούς και σέ δλη τή δύναμη τοῦ ἐχθροῦ»⁵⁶. Γι' αὐτό και ἔχομε ἐντολή στήν προσευχή μας νά παρακαλοῦμε τόν Κύριο νά μὴν επιτρέψῃ νά μπούμε σέ πειρασμό, ἀλλά νά μάς γλυτώνει ἀπό τόν πονηρό⁵⁷. Γιατί αν δέν γλυτώσομε μέ τή δύναμη και τή βοήθεια τοῦ Χριστοῦ ἀπό τά πυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ και δέν αξιωθούμε νά ἐπιτύχομε τήν ἀπάθεια, μάταια κοπιᾶζομε, νομίζοντας διτι μπορούμε μέ τή δική μας δύναμη και ἐπιμέλεια νά κατορθώσομε κάτι. Εκείνος λοιπόν πού θέλει νά αντισταθεῖ στά πανούργα τεχνάσματα τοῦ διαβόλου και νά τά κάνει χωρίς ἀποτέλεσμα και νά γίνει μέτοχος τῆς θείας δόξας, οφείλει μέ δάκρυα και στεναγμούς και πόθο ἀχόρταστο και ὀλόθερμη ψυχή, νύχτα και ἡμερα νά ζητεῖ τή βοήθεια και τήν ἀντίληψη τοῦ θεοῦ. Εκείνος πού θέλει νά βοηθηθεῖ, καθαρίζει τήν ψυχή του ἀπό κάθε ἡδυνάθεια τοῦ κόσμου και ἀπό τά ἀντίθετα πάθη και ἐπιθυμίες. Γι' αὐτές τις ψυχές λέει ὁ Θεός: «Θά κατοικήσω και θά περπατήσω μέσα τους»⁵⁸. Και ὁ Κύριος εἶπε στους μαθητές Του: «Ὁποιος μέ ἀγαπά, θά τηρήσει τις ἐντολές μου· και ὁ Πατέρας μου θά τόν ἀγαπήσει, και θά ἐρθομε και θά κατοικήσομε σ' αὐτόν»⁵⁹.

70. Κάποιοι ἀπό τούς ἀρχαίους πατέρες εἶπε γιά τους λογισμούς ἐνα λόγο πολύ συνετό και-εὐκόλο νά τόν ἐννοήσῃ κανεῖς. «Δίκαζε —λέει— τούς λογισμούς σου στό δικαστήριο τῆς καρδιάς, &ν εἶναι ἀπό τό Θεό ἢ ἀπό τόν ἐχθρό. Και τούς δικούς μας και ἀγαθούς νά καταθέτεις στό ἐσωτερικό ταμεῖο τῆς ψυχῆς, και νά τούς φυλάς σάν θησαυρό πού δέν μπορεῖ νά κλαπεῖ. Ἀλλά τούς ἐχθρικούς, ἀφοῦ τούς τιμωρήσεις μέ τό μαστίγωμα τῆς λογικῆς διάνοιας, ἐξόριζε τους, και μὴν τούς δίνεις τόπο κατοικίας κοντά στήν ψυχή, ἢ γιά νά πώ καλύτερα, σφάζε τους μέ τό μαχαίρι τῆς προσευχῆς και τῆς θείας μελέτης, ὡστε καθῶς θά σκοτωθοῦν οἱ ληστές, νά φοβηθεῖ ὁ ἀρχιληστής. Γιατί εκείνος πού εἶναι ἀκριβῆς ἐξεταστής τῶν λογισμῶν, εἶναι και πραγματικός ἐραστής τῶν ἐντολῶν».

71. Εκείνος πού πολεμά και ἀγωνίζεται ἐναντίον τῶν παθῶν πού τόν ἐνοχλοῦν, ἄς πάρει μαζί του πολλούς στρατιώτες γιά συμμάχους. Δηλαδή τήν ταπεινώση τῆς ψυχῆς και τόν κόπο τοῦ σώματος και δλη τήν ἄλλη τα-

.VI. Ψαλμ. 126, 1-2.

56. Λουκ. 10, 19.

58. Β' Κορ. 6, 16.

55. Μ'αμ. 90, 13.

57. Ματθ. 6, 13.

59. Ἰω. 14, 23.

λαιπωρία της ασκήσεως και τήν προσευχή από θλιμμένη καρδιά με πλήθος δακρύων, καθώς ψάλλει ο Δαβίδ: «Κύττα τήν ταπείνωση μου και τον κόπο μου και συγχώρεσε δλες τις αμαρτίες μου»⁶⁰, και: «Μήν παραβλέψεις τά δάκρυα μου»⁶¹, και πάλι: «Τά δάκρυα μου έγιναν για μένα ψωμί ήμερα και νύχτα»⁶², και: «Ό,τι έπινα, τό ανακάτωνα με δάκρυα»⁶³.

72. Ό διάβολος, ό αντίδικος της ζωής μας, μεταχειρίζεται πολλούς λογισμούς για να μάς παρουσιάζει τις αμαρτίες μας ολωσδιόλου μικρές, και πολλές φορές τις σκεπάζει με τή λησμοσύνη, για να υποχωρήσομε στους ασκητικούς κόπους και να μή συλλογιζόμαστε τούς θρήνους για τις αμαρτίες μας. Έμεϊς όμως, αδελφοί, να μή λησμονούμε τις αμαρτίες μας, ακόμη και αν νομίζομε διτ συγχωρήθηκαν με τή μετάνοια, αλλά να θυμόμαστε πάντοτε τά αμαρτήματα μας και να μήν πάσομε να πενθούμε γι' αυτά, ώστε έτσι να άποκτήσομε τήν ταπείνωση σαν καλή συγκάτοικο μας και να ξεφύγομε τις παγίδες τής κενοδοξίας και υπερηφάνειας.

73. Κανένας να μή νομίζει διτ με τήν δική του δύναμη υποφέρει τούς κόπους και κατορθώνει τήν αρετή. Γιατί αίτιος όλων τών καλών σ' εμάς είναι ό Θεός, δπως και τών κακών αίτιος είναι ό απατεώνας τών ψυχών μας δαίμονας. Για δσα καλά λοιπόν κατορθώνεις, πρόσφερε τήν ευχαριστία στον Αίτιο. Κι εκείνα τά κακά πού σε ενοχλούν, να τά αποδίδεις στον αρχηγό τών κακών.

74. Εκείνος πού ένωσε τήν πρακτική αρετή με τή θεία γνώση, είναι γεωργός αξιέπαινος πού ποτίζει από δύο ολοκάθαρες πηγές τό χωράφι τής ψυχής του. Γιατί ή γνώση δίνει φτερά στή νοερή ουσία με τή θεωρία τών υψηλότερων, ένώ ή πρακτική αρετή νεκρώνει τά «μέλη τά επί τής γης», πορνεία, ακαθαρσία, πάθος, κακή επιθυμία⁶⁴. Και αφού νεκρωθούν αυτά, φυτρώνουν τότε τά άνθη τών αρετών, τά όποια καρποφορούν τον καρπό του Πνεύματος, αγάπη, χαρά, ειρήνη, μακροθυμία, χρηστότητα αγαθοσύνη, πίστη, πραότητα, εγκράτεια⁶⁵. Και τότε ό φρόνιμος αυτός γεωργός, αφού σταυρώσει τό σαρκικό άνθρωπο με τά πάθη και τις επιθυμίες του⁶⁶, θά πει μαζί με τον Παύλο, τόν θεοφόρο κήρυκα: «Δέν ζω πιά έγώ, ζει μέσα μου ό Χριστός· και τή ζωή πού ζω, τή ζω με τήν πίστη στον Υίο του Θεού, πού με αγάπησε και παρέδωσε τόν εαυτό Του για χάρη μου»⁶⁷.

75. Μήν ξεχνάς, φιλόχριστε, και τούτο: διτ ένα πάθος, δταν βρει τόπο μέσα σου και ριζώσει με τή συνήθεια,, φέρνει και άλλα πάθη μαζί του στήν ίδια μάνδρα. Και άν συγκρούονται μεταξύ τους τά πάθη και οϊ δημιουργοί τους δαίμονες, δλοι όμως σύμφωνοι ζητούν τήν απώλεια μας.

76. Εκείνος πού μαραινει τό άνθος τής σάρκας με τήν άσκηση, και κόβει κάθε θέλημα της, αυτός φέρει στή θνητή σάρκα του τά στίγματα του Χριστού⁶⁸.

60. Ψαλμ. 24, 18.

63. Ψαλμ. 101, 10.

66. Γαλ. 5, 24.

61. Ψαλμ. 38, 13.

64. Κολ. 3, 5.

67. Γαλ. 2, 20.

62. Ψαλμ. 41, 4.

65. Γαλ. 5, 22-23.

68. Γαλ. 6, 18.

77. Οί κόποι τής ασκήσεως καταλήγουν στην ανάπαυση τής απάθειας, ενώ οἱ διαφορες απολαύσεις οδηγούν στά πάθη τής ατιμίας.

78. Μή λογαριάζεις τά πολλά χρόνια πού έχεις στή μοναχική ζωή, ούτε νά αιχμαλωτιστείς από τήν καύχηση διτι ὑπέμεινες τήν ἔρημο και τή σκληρότητα των αγώνων, ἀλλά νά έχεις στό νου σου τό λόγο τού Κυρίου, διτι εἶσαι ἕνας ἀχρηστος δούλος⁶⁹, και διτι δέν εκπλήρωσες ἀκόμα τις εντολές. Πράγματι, ενόσω βρισκόμαστε στόν παρόντα βίο, δέν ἔχομε ἀκόμη ἀνακληθεῖ ἀπό τήν ἔξορία, ἀλλ' ἀκόμη καθόμαστε στόν ποταμό τής Βαβυλώνας⁷⁰, ἀκόμη ταλαιπωρούμαστε φτιάχνοντας πλίθους στήν Αἴγυπτο⁷¹ και δέν εἶδαμε ἀκόμη τή γή τής επαγγελίας. Επειδή δέν ξεντυθήκαμε ἀκόμη τον παλαιό ἄνθρωπο, ὁ ὅποιος φθείρεται ἀπό τις ἀπατηλές ἐπιθυμίες⁷², οὔτε φορέσαμε τήν εἰκόνα τού ἐπουρανίου, ἀλλά φορούμε ἀκόμη τήν εἰκόνα τού χοϊκοῦ⁷³. Δέν ἔχομε λοιπόν λόγο καυχήσεως, ἀλλά πρέπει νά χύνομε δάκρυα και νά παρακαλοῦμε τό Θεό, ὁ ὅποιος μπορεῖ νά μάς σώσει ἀπό τήν ἀθλία δουλεία τού πικρότατου Φαραώ, νά μάς βγάλει ἀπό τή φοβερή τυραννία και νά μάς εἰσαγάγει στήν καλή γή τής επαγγελίας, γιά νά ἀναπαυθοῦμε στόν ἅγιο τόπο τού Θεοῦ και νά βρεθοῦμε στά δεξιὰ τής μεγαλοσύνης τού Υψίστου. Ἡ ἐπιτυχία δμως τών ἀγαθών αυτών πού υπερβαίνουν τήν ἀνθρώπινη νόηση δέν ἐξαρτάται ἀπό τά ἔργα μας, ἀλλά ἀπό τό ἀμέτρητο ἔλεος τού Θεοῦ. Γι' αὐτό ἄς μὴν πάψομε νά χύνομε δάκρυα ἡμερα και νύχτα ἀκολουθώντας ἐκεῖνον πού λέει: «Ἀπόκαμα ἀπό τούς στεναγμούς μου, κάθε νύχτα λούζω τό κρεβάτι μου και βρέχω τό στρώμα μου μέ τά δάκρυα μου»⁷⁴. Γιατί ὁσοι σπέρνουν μέ δάκρυα, θερίζουν μέ μεγάλη χαρά⁷⁵.

79. Διώχνε μακριά σου τό πνεῦμα τής πολυλογίας. Γιατί σ' αὐτή βρίσκονται φοβερότατα πάθη, τό ψεῦδος, ἡ θρασυτητα, οἱ ἀστειότητες, ἡ αἰσχρότητα, ἡ μωρολογία και γενικῶς δπως ἔχει λεχθεῖ: «Ἀπό τήν πολυλογία δέν θά ξεφύγεις τήν ἀμαρτία»⁷⁶. Ὁ σιωπηλός δμως ἄνθρωπος εἶναι θρόνος τής ἐπιγνώσεως⁷⁷. Ἀλλά και λόγο θά δώσομε γιά κάθε λόγο περιττό και ἀνωφελή, εἶπε ὁ Κύριος⁷⁸. Επομένως ἡ σιωπή εἶναι πολύ ἀναγκαία και ωφέλιμη.

80. Σ' ἐκείνους πού μάς κακολογούν και μάς υβρίζουν ἢ μέ κάποιον τρόπο μάς κακομεταχειρίζονται, ἔχομε ἐντολή νά μὴν ἀνταποδίδομε τήν κακολογία ἢ τήν κακομεταχείριση, ἀλλά μάλλον νά τούς ἐγκωμιάσαμε και νά τούς εὐλογοῦμε⁷⁹. Γιατί στό μέτρο πού εἰρηνεύομε μέ τούς ἀνθρώπους, πολεμοῦμε τούς δαίμονες· ἐνώ δταν μνησικακοῦμε και πολεμοῦμε τούς ἀδελφούς μας, ἔχομε εἰρήνη μέ τούς δαίμονες, μέ τούς ὁποίους ἔχομε διδαχθεῖ νά ἔχομε τέλειο μίσος⁸⁰ και ἀσυμφιλίωτο πόλεμο.

69. Λουκ. 17, 10.

70. Ψαλμ. 136, 1.

71. Ἐξ. 1, 14.

72. Ἰφ. 4, 22.

73. Ἀ' Κορ. 15, 19.

74. Ψαλμ. 6, 7.

75. Ψαλμ. 125, 5.

76. Παροιμ. 10, 19.

77. Παροιμ. 12, 23.

78. Ματθ. 12, 36.

79. Ματθ. 5, 44.

80. Ψαλμ. 138, 22.

81. Απόφευγε νά εξαπατάς τόν πλησίον σου μέ δόλια γλώσσα, για να μήν εξαπατηθείς από τόν εξολοθρευτή. Γιατί άκουσα από τόν προφήτη δι «τόν αίμοχαρή και δόλιο άνθρωπο ό Κύριος τόν αποστρέφεται»⁸¹, και «ας εξολοθρεύσει ό Κύριος δλα τα δόλια χείλη και κάθε γλώσσα πού λέει μεγάλα λόγια»⁸². Επίσης απόφευγε νά επιπλήξεις τό παράπτωμα του αδελφού σου, για νά μήν ξεπέσεις από τήν καλωσύνη και τήν αγάπη. Εκείνος πού δέν έχει καλωσύνη και αγάπη στόν αδελφό του, δέν γνώρισε τό Θεό, γιατί ό Θεός είναι αγάπη⁸³, καθώς φωνάζει ό Ιωάννης, ό γιος τής βροντής, ό αγαπημένος μαθητής του Χριστού. «Γιατί αν ό Χριστός, λέει, ό Σωτήρας δλων, έδωσε για χάρη μας τή ζωή Του, τό ίδιο και έμεις όφείλομε νά δίνουμε τη ζωή μας για χάρη τών αδελφών μας»⁸⁴.

82. Δικαιολογημένα ή αγάπη ονομάστηκε μητρόπολη τών αρετών και συγκεφαλαίωση του νόμου και τών προφητών⁸⁵. "Ας καταβάλλομε λοιπόν κάθε κόπο μέχρις ότου επιτύχομε τήν ιερή αγάπη. Μέ αυτήν ας άποτινάξομε τήν τυραννία τών παθών και &ς υψωθούμε στους ουρανούς πετώντας μέ τά φτερά τών αρετών και θά δούμε τό Θεό, όσο είναι δυνατόν στην ανθρωπινη φύση.

83. Άφοϋ ό Θεός είναι αγάπη, εκείνος πού έχει τήν αγάπη, έχει τό Θεό μέσα του. Ένώ δταν απουσιάζει ή αγάπη, δέν έχομε καμιά ωφέλεια, ούτε μπορούμε νά πούμε δι αγαπούμε τό Θεό. Γιατί λέει ή Γραφή: «Αν κανείς πει δι αγαπά τό θεό και μισεί τόν αδελφό του, είναι ψεύτης»⁸⁶. Και πάλι λέει: «Κανείς δέν είδε ποτέ τό θεό»⁸⁷. "Αν όμως αγαπάμε ό Ινας τόν άλλον, ό θεός μένει μέσα μας και αισθανόμαστε τέλεια τήν αγάπη Του μέσα μας»⁸⁸. Από αυτά φαίνεται δι ή αγάπη περιέχει δλα τά αγαθά και βρίσκεται στην κορυφή δλων δσα λέει ή 'Αγία Γραφή. Και δέν υπάρχει είδος αρετής, μέ τήν οποία ό άνθρωπος φιλιώνεται και ενώνεται μέ τό θεό, πού δέν εξαρτάται από τήν αγάπη και δέν περιλαμβάνεται μέσα σ' αυτήν για νά τό συγκρατεί και νά τό φυλάει μέ τρόπο ανέκφραστο.

84. "Όταν δεχόμαστε τούς αδελφούς πού μάς επισκέπτονται, νά μήν τό θεωρούμε σάν ενόχληση και διακοπή τής ησυχίας, για νά μή ξεπέσομε από τό νόμο τής αγάπης: ούτε νά τούς φιλοξενούμε σάν νά τούς κάνομε χάρη, αλλά μάλλον νά τούς φιλοξενούμε σάν νά δεχόμαστε έμείς χάρη και σάν νά είμαστε υποχρεωμένοι γι' αυτό, παρακαλώντας τους μέ χαρά, όπως μάς Ιδωσε παράδειγμα ό πατριάρχης Αβραάμ. Γι' αυτό και ό θεολόγος διδάσκει λέγοντας: «Παιδιά μου, άς μήν αγαπούμε μέ τά λόγια, μήτε μέ τή γλώσσα, αλλά έμπρακτα και αληθινά. Και από αυτό θά γνωρίσομε δι είσαστε παιδιά τής αλήθειας»⁸⁹.

85. Ό πατριάρχης Αβραάμ, έχοντας ως έργο τή φιλοξενία, καθόταν

81. Ψαλμ. 5, 7.

84. Α' Τω. 3, 16.

87. Τω. 1, 18.

82. Ψαλμ. 11, 4.

85. Ρωμ. 13, 9-10.

88. Α' Τω. 4, 12.

83. Α' Τω. 4, 8.

86. Α' Τω. 4, 20.

89. Α' Τω. 3, 18-19.

μπροστά στή σκιηνή του και προσκαλούσε όσους περνούσαν και έστρωνε σέ δλους τό τραπέζι, σέ ασεβείς και βαρβάρους, χωρίς νά κάνει διάκριση. Γι' αυτό και έγινε άξιος γιά τό θαυμαστό εκείνο συμπόσιο, νά φιλοξενήσει αγγέλους και τόν Κύριο τών δλων⁹⁰. Κι έμείς λοιπόν, μέ μεγάλη επιμέλεια και προθυμία ας φροντίζομε γιά τή φιλοξενία, γιά νά υποδεχούμε δχι μόνον αγγέλους, αλλά και τό Θεό. Γιατί λέει ό Κύριος: «Αφού κάνατε τό καλό σ' έναν από αυτούς τους ελάχιστους, τό κάνατε σ' έμένα»⁹¹. Καλό λοιπόν είναι νά ευεργετούμε δλους, και μάλιστα εκείνους πού δέν μπορούν νά μάς τό ανταποδώσουν.

86. Έκείνος πού δέν τόν κατηγορεί ή καρδιά του γιά παράβαση ή παραμέληση εντολής τοῦ Θεού ή γιά παραδοχή αμαρτωλής σκέψευς, αυτός μπορεί νά είναι 0 καθαρός στήν καρδιά και άξιος νά ακούσει τό λόγο: «Μακάριοι δσοι είναι καθарοί στήν καρδιά, γιατί αυτοί θά δουν τό Θεό»⁹².

87. Άς φροντίσομε νά καθοδηγούμε τις αισθήσεις μας μέ τή λογική, μάλιστα τά μάτια, τά αυτιά και τή γλώσσα, ώστε δχι έμπαθώς, αλλά γιά ωφέλεια μας νά βλέπομε, νά ακούμε και νά μιλάμε. Γιατί κανένα άλλο δέν γλιστράει ευκολότερα στήν αμαρτία δσο αυτά τά δργανα, δταν δέν καθοδηγούνται από τή λογική. Και πάλι, κανένα άλλο δέν είναι πιο κατάλληλο από αυτά νά οδηγεί στή σωτηρία, δταν ή λογική τά διευθύνει και τά ρυθμίζει και τά οδηγεί στό αγαθό. Όταν αυτά δμως άτακτούν, τότε και ή όσφρηση έκθηλύνεται, και ή άφή απλώνεται μέ άυθάδεια, και αναρίθμητο πλήθος πάθη έρχονται μέσα μας. Όταν αυτά διευθύνονται από τή λογική μέ ευταξία, πολλή ειρήνη και σταθερή γαλήνη απλώνεται σ' δλο τόν άνθρωπο.

88. Τό πολύτιμο άρωμα, ακόμη και κλεισμένο σέ δοχείο, γεμίζει από τήν εύωδία του τόν αέρα και ευχαριστεί δχι μόνον εκείνους πού είναι κοντά, αλλά και εκείνους πού είναι γύρω. Κατά τόν ίδιο τρόπο και ή εύωδία τής ψυχής πού είναι ενάρετη και αγαπά τό Θεό, ξεχύνεται από τό σώμα μέ δλες τις αισθήσεις και φανερώνει τήν εσωτερική αρετή. Γιατί ποιος θά δει μιά γλώσσα πού νά μή λέει τίποτε τό κακό και ανάρμοστο, αλλά κάθε καλό και ωφέλιμο, και μάτια συμμαζεμένα, και άκοή πού νά μή δέχεται ανάρμοστα τραγούδια και λόγια, και πόδια πού βαδίζουν μέ σεμνότητα, και πρόσωπο δχι αφημένο στά γέλια, αλλά μάλλον έτοιμο γιά δάκρυα και πένθος, ποιος θά δει αυτά και δέν θά εννοήσει δι εσωτερικά υπάρχει πολλή εύωδία τών αρετών; Γι' αυτό και ό Σωτήρας λέει: «Έτσι άς λάμψει τό φώς σας μπροστά στους ανθρώπους, γιά νά δουν τά καλά σας έργα και νά δοξάσουν τόν Πατέρα σας στους ουρανούς»⁹³.

89. Εκείνη τήν οποία ό Χριστός και Θεός μας στά Ευαγγέλια ονόμασε «στενή όδό»⁹⁴, αυτήν πάλι τήν είπε «καλό ζυγό και ελαφρό φορτίο»⁹⁵. Πώς λοιπόν συμβιβάζονται αυτά τά δύο πού φαίνονται αντίθετα μεταξύ τους;

90. Γεν. 18, 1-8.

92. Ματθ. 5, 8.

94. Ματθ. 7, 14.

91. Ματθ. 25, 40.

93. Ματθ. 5, 16.

95. Ματθ. 11, 30.

Όπωςδήποτε, επειδή για την ανθρώπινη φύση είναι σκληρή και ανηφορική ή οδός αυτή, ενώ για την προαίρεση εκείνων πού την κατορθώνουν και για τις καλές ελπίδες της είναι επιθυμητή και αξιαγάπητη και προξενεί ηδονή μάλλον παρά θλίψη στις ψυχές πού αγαπούν την αρετή. Γι' αυτό μπορεί να δει κανείς διτι μέ περισσότερη προθυμία βαδίζουν εκείνοι πού διάλεξαν τή στενή και δύσκολη όδό, παρά εκείνοι πού διάλεξαν την ευρύχωρη και πλατιά. Άκουσε και τον μακάριο Λουκά πού λέει διτι αφού μαστιγώθηκαν οί Απόστολοι, αναχώρησαν από τό συνέδριο χαρούμενοι⁹⁶, άν και δέν είναι τέτοια ή φύση τού μαστιγώματος- γιατί τό μαστίγωμα δέν προκαλεί ηδονή και χαρά, αλλά οδύνη και πόνο. Άν τό μαστίγωμα για χάρη τού Χριστού γέννησε χαρά, τί τό θαυμαστό άν και ή λοιπή κακοπάθεια και ταλαιπωρία τού σώματος για χάρη τού Χριστού φέρουν τό ίδιο αποτέλεσμα;

90. Όταν τυραννούμαστε και αιχμαλωτιζόμαστε από τά πάθη, έχομε συχνά την απορία, γιατί τά υποφέρομε αυτά; Πρέπει λοιπόν να γνωρίζομε διτι επειδή απομακρυνόμαστε από την θεωρία τού Θεού, συμβαίνουν σ' εμάς τέτοιες αιχμαλωσίες. Άν όμως προσηλώσει κανείς τό νού του χωρίς περισπασμούς στον Κύριο και Θεό μας, είναι αξιόπιστος αυτός, ό Σωτήρας τών δλων, να λυτρώσει την ψυχή από κάθε εμπαθή αιχμαλωσία, όπως λέει ό προφήτης: «Έβλεπα τον Κύριο πάντοτε μπροστά μου, διτι ήταν στά δεξιά μου για να μην κλονιστώ»⁹⁷. Και τί γλυκύτερο και ασφαλέστερο από τό να έχει κανείς πάντοτε τόν Κύριο στά δεξιά του να τον σκεπάζει, να τον φυλάγει και να μην τόν αφήνει να κλονιστεί; Τό να τό επιτύχομε αυτό, εξαρτάται από εμάς.

91. Σωστά είπαν οί Πατέρες και δέν παίρνει αντίρρηση, διτι δέν βρίσκει ό άνθρωπος ανάπαυση διαφορετικά, αν δέν βάλει βαθιά μέσα του ένα τέτοιο λογισμό, διτι μόνο αυτός και ό Θεός είναι στον κόσμο, χωρίς να περιπλανιέται σ' ό,τιδήποτε ό νους του, αλλά Εκείνον μόνο. να ποθεί, σ' Εκείνον μόνο να είναι προσκολλημένος. Αυτός θα βρει την πραγματική ανάπαυση και ελευθερία από την τυραννία τών παθών. Γιατί λέει ή Γραφή: «ενώθηκε μ' εσένα ή ψυχή μου και σ' ακολουθεί· μέ κράτησε στερεά τό δεξί Σου χέρι»⁹⁸.

92. Η φιλαυτία, ή φιληδονία και ή φιλοδοξία διώχνουν από την ψυχή τή μνήμη τού Θεού. Η φιλαυτία γεννά αφάνταστα κακά, κι όταν λείψει ή μνήμη τού Θεού, τότε σηκώνεται μέσα μας ή ταραχή τών παθών.

93. Εκείνος πού έβγαλε μέ τή ρίζα από την καρδιά του τή φιλαυτία, εύκολα θα νικήσει και τά λοιπά πάθη μέ την βοήθεια τού Κυρίου. Γιατί από τή φιλαυτία γεννιούνται και ή όργη και ή λύπη και ή μνησικακία και ή φιληδονία και ή θρασύτητα· επειδή εκείνος πού νικήθηκε από τή φιλαυτία, είναι αιχμάλωτος και τών λοιπών παθών. Φιλαυτία είναι ή εμπαθής διάθεση και φιλία προς τό σώμα και ή εκπλήρωση τών σαρκικών θελημάτων.

96. Παρέ. 5, 41.

97. Ψαλμ. 15, 8.

98. Ψαλμ. 62, 9.

94. "Ό,τι αγαπά- κανείς, μέ αυτό επιθυμεί νά βρίσκεται αχώριστα και αδιάλειπτα και αποστρέφεται όλα δσα τον εμποδίζουν από την συνομιλία και συναναστροφή μέ αυτό. Είναι λοιπόν φανερό, διι εκείνος πού αγαπά τό Θεό, επιθυμεί μέ πόθο νά βρίσκεται συνέχεια και νά συναναστρέφεται μαζί Του. Αυτό έρχεται σ' εμάς μέ τήν καθαρή προσευχή. Γι' αυτήν τήν προσευχή ας φροντίσομε μέ δλη μας τή δύναμη. Γιατί αυτή από τή φύση της μάς κάνει οικειούς και φίλους μέ τον Κύριο. Τέτοιος ήταν εκείνος πού έλεγε: «Θεέ μου, Θεέ μου, σ' Έσένα προσεύχομαι από πολύ πρωί· σ' έχει διψάσει ή ψυχή μου»⁹⁹. Προσεύχεται από πολύ πρωί στο Θεό εκείνος πού απομάκρυνε τό νού του από κάθε κακία και είναι πληγωμένος αγιάτρευτά από τον θείο έρωτα.

95. Έχομε μάθει διι από τήν εγκράτεια και τήν ταπείνωση γεννιέται ή απάθεια, κι από τήν πίστη, ή πνευματική γνώση. Από αυτά προχωρεί ή ψυχή στη διάκριση και τήν αγάπη. Αφού οικειοποιηθεί τή θεία αγάπη, ανεβαίνει πρός τό ύψος της μέ τά φτερά τής καθαρής προσευχής ακατάπαυστα, μέχρις δτου φτάσει στην πλήρη γνώση του Ύιού του Θεού και γίνει τέλειος άνδρας μέ τήν πλήρη τελειότητα πού είχε ό Χριστός, δπως λέει ό Απόστολος¹⁰⁰.

96. Μέ τήν πρακτική αρετή υποδουλώνεται ή επιθυμία και χαλιναγωγείται ό θυμός. Μέ τήν πνευματική γνώση και τή θεωρία, ό νους παίρνει φτερά, και αφού σηκωθεί ψηλά από τά υλικά, αναχωρεί πρός τό Θεό και αποκτά τήν αληθινή μακαριότητα.

97. Ό πρώτος αγώνας μας είναι νά έλαττώσομε τά πάθη και νάτά νικήσομε κατά κράτος. Δεύτερος αγώνας είναι ή απόκτηση τών αρετών και νά μήν αφήσομε άδεια και άπρακτη τήν ψυχή μας. Τρίτο αγώνισμα του πνευματικού δρόμου είναι νά φυλάγομε άγρυπνα τους καρπούς τών αρετών και τών κόπων μας. Γιατί έχομε προσταγή, διι μόνο νά εργαζόμαστε μέ κόπο, αλλά και νά φυλάγομε άγρυπνα¹⁰¹.

98. «Νά έχετε πάντα ζωσμένη τή μέση σας, και τά λυχνάρια σας αναμμένα»¹⁰², λέει ό Κύριος. Ζώνη καλή τής μέσης μέ τήν οποία μπορούμε νά γίνομε ελαφροί και ευκίνητοι, είναι ή εγκράτεια ενωμένη μέ ταπείνωση καρδιάς. Εγκράτεια εννοώ τήν αποχή από δλα τά πάθη. Φλόγα του πνευματικού λυχναριου είναι ή καθαρή προσευχή και ή τέλεια αγάπη. Εκείνοι λοιπόν πού ετοίμασαν τον εαυτό τους μέ αυτόν τον τρόπο, είναι πράγματι όμοιοι μέ ανθρώπους πού περιμένουν τον Κύριο τους, οί όποιοι δταν έρθει και χτυπήσει τήν πόρτα, αμέσως θά ανοίξουν και θά μπει μαζί μέ τον Πατέρα και τό Άγιο Πνεύμα και θά κατοικήσουν σ' αυτόν μακάριοι οί δούλοι, τούς οποίους δταν έρθει ό Κύριος θά τούς βρει νά είναι έτοιμοι¹⁰³.

99. Ψαλμ. 62, 2.

101. Γεν. 2, 15.

103. Λουκ. 12, 36-37· Ίω. 14, 23.

100. Έφ. 4, 13.

102. Λουκ. 12, 35.

99. Πρέπει ό μοναχός, ώς υβός νά αγαπά τό Θεό μέ δλη τήν καρδιά και μέ δλη τη διάνοια· ώς δούλος νά εύλαβεΐται και νά υπακούει σ' Αυτόν και μέ φόβο και τρόμο νά εκτελεί τις εντολές Του. Πρέπει νά είναι θερμός κατά τό πνεύμα¹⁰⁴, ντυμένος μέ τήν πανοπλία τοϋ Αγίου Πνεύματος¹⁰⁵, νά ζητεί τήν απόλαυση τής αιώνιας ζωής και νά εκτελεί δλα τά διαταγμένα χωρίς νά παραλείπει τίποτα, νά έχει νήψη και νά φυλάγει τήν καρδιά του από πονηρούς λογισμούς, νά έχει ακατάπαυστα τή θεία μελέτη μέ αγαθές σκέψεις, νά εξετάζει κάθε ήμερα τόν εαυτό του για τούς κακούς λογισμούς και πράξεις και νά διορθώνει δ,τι σφάλμα έκανε. Νά μήν υπερηφανεύεται δμως για δσα κατορθώνει, αλλά νά λέει δτι είναι άχρηστος δούλος¹⁰⁶ και δτι απέχει πολύ από τό νά εκπληρώσει εκείνα πού οφείλει, και νά ευχαριστεί τόν "Αγιο θεό και σ' Αυτόν νά αποδίδει τή χάρη τών κατορθωμάτων τής αρετής. Νά μήν κάνει τίποτε από κενοδοξία ή για νά αρέσει στους ανθρώπους, αλλά νά άσκει τήν αρετή κρυφά και μόνο τόν έπαινο από τό θεό νά ζητά. Προπάντων και πάνω άπ' δλα, νά έχει περιχαρακωμένη τήν ψυχή του μέ ορθόδοξη πίστη, σύμφωνα μέ τά θεία δόγματα τής Εκκλησίας πού διατύπωσαν οί θεοκήρυκες Απόστολοι και οί άγιοι Πατέρες. Εκείνοι πού ζουν έτσι, θά έχουν πολλή ανταπόδοση, ζωή ατελεύτητη, διαμονή ακατάλυτη κοντά στον Πατέρα, τόν Τίο και τό "Αγιο Πνεύμα, τήν ομοούσια και τρισυπόστατη θεότητα.

100. «Τέλος τού λόγου μας —είπε ό Εκκλησιαστής— νά ακούς τό πάν νά φοβάσαι τό θεό, νά τηρείς τις εντολές Του· αυτό είναι δλος ό άνθρωπος»¹⁰⁷. Έγώ, λέει, σοϋ δείχνω συνοπτικό και σύντομο δρόμο σωτηρίας: νά φοβάσαι τό θεό και νά τηρείς τις εντολές Του. "Οχι νά έχεις τόν προκαταρκτικό φόβο για τήν κόλαση, αλλά τόν τέλειο, εκείνον πού φέρνει στήν τελειότητα, τόν όποιο όφείλομε νά έχομε για τήν στοργική αγάπη Εκείνου πού τόν διέταξε. Γιατί άν δέν κάνομε αμαρτίες για τό φόβο τής κολάσεως, είναι φανερό δτι άν δέν υπήρχε ή τιμωρία, θά άμαρτάναμε, αφού ή προαίρεση μας κλίνει προς τήν αμαρτία. Άν δμως απέχομε από τά κακά επειδή τά μισήσαμε και δχι για τήν απειλή τής κολάσεως, τότε εργαζόμαστε τις αρετές από αγάπη προς τόν Κύριο, φοβούμενοι μήν τυχόν παρασυρθούμε στό κακό. "Όταν φοβόμαστε μήν τυχόν παραβλέψομε καμία εντολή, αυτός ό φόβος είναι αγνός, πού γίνεται μόνο για τό καλό, και καθαρίζει τις ψυχές μας και ισοδυναμεί μέ τήν τέλεια αγάπη. Εκείνος πού έχει αυτόν τόν φόβο και τηρεί τις εντολές, αυτός είναι «δλος ό άνθρωπος», δηλαδή ό τέλειος, πού δέν τού λείπει τίποτε. Γνωρίζοντας λοιπόν αυτά, ας φοβηθούμε τό θεό και άς φυλάξομε τις εντολές Του για νά είμαστε τέλειοι και ολοκληρωμένοι στις αρετές και νά έχομε φρόνημα ταπεινωμένο και καρδιά μέ συντριβή, λέγοντας συνεχώς τήν ευχή τού θείου και μεγάλου Αρσενίου προς τόν Κύριο:

104. Γ'ωμ. 12, 11.

105. Έφ. 6, 11.

106. Λουκ. 17, 10.

107. 'Κεχλ. 12, 13.

«Θεέ μου, μή με εγκαταλείψεις· κανένα καλό δέν έκανα ενόπιον Σου, άλλα δός μου για την ευπλαχνία Σου νά βάλω αρχή». Γιατί ολόκληρη ή σωτηρία μας εξαρτάται από τους οίκτιρμούς και τή φιλανθρωπία του Θεού. Σ' Αυτόν ανήκει ή δόξα και ή δύναμη και ή προσκύνηση, στον Πατέρα και τόν Τίο και τό Άγιο Πνεύμα, τώρα και πάντοτε και στους αιώνες. Αμήν.

